

HET GOUD KEERT TERUG NAAR DE PROVINCIE

Richard Wagners GÖTTERDÄMMERUNG in de regie van
Jean-Louis Grinda aan de Opéra de Wallonie van Luik

door Jos Hermans

ELZBIETA ARDAM als Waltraute
GABRIELE MARIA RONGE als Brünnhilde

Zopas bekroonde de Duitse pers het geheel van de Duitse stadstheaters tot "operahuis van het jaar". Van Aken tot Erfurt, de huizen uit de provincie zouden door het hoge niveau, door de grotere nieuwsgierigheid en de bereidwilligheid tot het aangaan van risico's, producties van de meer gereputeerde grootstedse operahuizen regelmatig in de schaduw stellen. "Provinciaal is niet de provincie maar wel het gesneer naar de provincie", sneerde op zijn beurt ooit August Everding. Geheel in fase met deze opwaardering van de provincie mag de Opéra de Wallonie zich nu finaal op de borst kloppen: binnen de zichzelf opgelegde criteria heeft zij de krachtmeting met Wagners Ring met glans doorstaan. Na de ongelukkige Siegfried-dip heeft zij zich met de Götterdämmerung weten te herpakken op twee fronten. Ten eerste heeft zij de bezetting terug op het verrassend hoge niveau van de eerste twee Ringavonden weten te brengen, zo goed zelfs dat hier sprake kan zijn van de in muzikaal opzicht meest evenwichtige productie van het viertal. Aan de orkestopstelling werd niets gewijzigd maar de intentie om de orkestklank zo weinig mogelijk te laten afdempen door de scenografie, was zichtbaarder dan ooit. Op het hoger gelegen orkestniveau beperkte het decor zich ditmaal tot transparante beschilderde achterdoeken of een fijn gaas waarop projectie mogelijk was. Meestal was de balans tussen orkest en solisten daardoor quasi ideaal. En toch kon het orkest tijdens de meeste climactische passages (zoals het einde van het tweede bedrijf of Siegfrieds treurmars) op volle sterkte worden genoten. Mijn oordeel over de akoestiek is zeker ook beïnvloed door de zitplaats, ditmaal veel dieper in de zaal op parterrierij 17, waar het intiem contact met de solisten gro-

tendeels verdwijnt ten voordele van een betere balans. Zijn we overigens niet een beetje teveel gewoon geraakt aan een te luid orkest in de zaal? Ik verwijs hierbij naar het hiernavolgende essay van Egon Voss over de historische uitvoeringspraktijk van Wagners werken en gruwel bij de herinnering aan de akoestische sterfput waarin de Keulse Ring van Robert Carsen 4 jaar lang genadeloos ten onder is gegaan. Met andere woorden : er zijn heel goede redenen te bedenken om de Opéra de Wallonie te feliciteren met haar ongebruikelijke orkestopstelling die naar de geest volstrekt conform is aan het Bayreuthse ideaal. Tenslotte heeft Wagner voor het orkest een begeleidende rol gereserveerd en het helemaal ten dienste gesteld van de voordracht van de solisten.

Eric Chevaliers decors zijn nog steeds even simpel en opnieuw slechts zelden effectief . Een lichtgevend touw is het knullige attribuut voor de nornenscène. Een tunnel in het midden van het toneel laat toe personages met een theateraal gebaar te laten verdwijnen. Een filmfragment uit Fritz Langs "Die Nibelungen" begeleidt Hagens reciet over Siegfrieds heldendaden, een aardigheidje maar een verkeerde inzet van het medium video, want het is puur illustratief en ontzettend storend. Chevalier leek zich in het algemeen te hebben afgekeerd van het ouderwetse naturalisme dat de vorige afleveringen nog sterker had getekend. Het begin van het derde bedrijf is nog het meest geslaagd. De verloederde wereld die hier getoond wordt lijkt een synthese van Chéreau en Carsen. Tussen de koker van een smeerpip en een berg afgedankte huisraad, lukt het Jean-Louis Grinda om zijn Rijndochters tot een aantrekkelijk spel met Siegfried te bewegen, dit alles gevat in een archaïserend licht. Heeft de Opéra de Wallonie te laat beseft wat de mogelijkheden zijn van licht en van abstract beschilderde doeken? Aan het eind wordt een reuzegroot beeld van Wotan, waarin sommigen de trekken van Richard Wagner menen te herkennen, onhandig naar beneden gehaald en door een woedende menigte aan diggelen geslagen, een beeld dat men kent uit het geschiedenisboek en van CNN. Jonge schoolkinderen omzwermen de brokstukken van de Wotancultus en richten hun vragende blik naar het auditorium. Op de balustrade voor het orkest grijnst Alberich. Het is het klassieke open einde die de hernieuwde onschuld plaatst naast het potentiële gevaar van het kwaad.

Gabriele Maria Ronge, een zangeres met brains en met potentieel acteertalent, komt in haar duet met Siegfried niet verder dan triviale gebaren. Vocaal stelt ze geenszins teleur en overtreft ze in stemschoonheid haar geroutineerde collega-Brünnhilde's als Gabriele Schnaut

en Luana Devol aan de grotere operahuizen. Brak in de finale slotzang de vermoeidheid enigszins door, haar met veel overgave volgehouden vertolking is vocaal evenwichtig en opwindend. Alan Woodrow zingt één van de meest gave Siegfrieds van het ogenblik. Ook zijn discours is steeds boeiend, zijn toon is warm en aangenaam en gezegend met een baritonale kleur die doet hunkeren naar zijn Tristan. Zijn typering blijft ver weg van de ondraaglijke hansworst die Siegfried zo vaak typeert. Zijn Siegfried is een man met levenservaring die weliswaar grote gaten vertoont, maar die ook manifest getoond wordt, een man die slechts door een listige intrige door Hagen in de val kan zijn gelokt. Van hem kan je frasen als "Frauengroll friedet sich bald..." moeiteloos aannemen wanneer hij zijn kennis van vrouwen met Gunther deelt. Een erg fascinerend roldebuut.

Dat Kurt Rydl, een man met grote Hagen-ervaring, niet verder geraakt dan een stereotypische karakterisering van Hagen is dan weer teleurstellend. Rydl bezit het juiste stempotentieel maar ook een lelijk blatend vibrato dat hij nauwelijks in toom kan houden. Gelukkig blijft hij ver van de macho-performance die Pierre Audi van hem vraagt in Amsterdam. Daardoor bleef ons de superieure zangcultuur onthouden van Arthur Korn, die zo'n voortreffelijke Hunding had gezongen en hier door Rydl werd vervangen. Werner van Mechelen leverde zijn minst goede prestatie als Alberich. Zijn vertolking kwam onvoldoende los van de partituur en was daardoor opnieuw in zekere mate verkrampt. Elzbieta Ardam zong een uitstekende Waltraute, Philippe Rouillon een adequate Gunther, Marcela de Loa een weinig stemvaste Guttrune. Het werken met de videomonitoren heeft voor de zangers geen noemenswaardige problemen opgeleverd. Voortreffelijk waren opnieuw de Rijndochters. Enkel de Nornen klonken provinciaal in deze de provincie overstijgende bezetting.

ALLAN WOODROW als Siegfried

Wie de Ring van Luik heeft gemist kan nog terecht in Luik voor de 2 afsluitende integrale cyclische voorstellingen van 17, 24 september, 1 en 8 oktober 2005 en 12, 15, 19, 22 oktober 2005. De aangekondigde bezetting is, met uitzondering van de geluksinvalleer James Morris de beste die deze Ring heeft geboden met Jean-Philippe Lafont als Wotan/Wanderer, Werner Van Mechelen als Alberich, de veelbelovende Janice Baird als Brünnhilde,

Artur Korn als Hunding en Hagen, Allan Woodrow als Siegfried, Helmut Wildhaber als Mime, Patrick Raftery als Siegmund, Hedwig Fassbender als Sieglinde, Elzbieta Ardam als Waltraute/Erda, Philippe Rouillon als Gunther en Anne-Cathérine Gillet, Christine Solhosse en Karine Ohanyan als Rijndochters. Enkel de teleurstellende Fricka van Martine Surais is overgebleven van de oorspronkelijke cast.

GÖTTERDÄMMERUNG

Opéra de Wallonie, 10 oktober 2004

Siegfried **Alan Woodrow** Gunther **Philippe Rouillon**
 Hagen **Kurt Rydl** Alberich **Werner Van Mechelen**
 Brünnhilde **Gabriele Maria Ronge** Guttrune **Marcela De Loa**
 Waltraute **Elzbieta Ardam** Die eerste Norn **Johanna Duras**
 Die tweede Norn **Yvonne Schiffelers** Die derde Norn **Pati Helen-Kent**
 Woglinde **Anne-Catherine Gillet** Wellgunde **Christine Solhosse**
 Flosshilde **Karine Ohanyan**